

Zorgpad Laryngectomie

Uw arts heeft met u gesproken over een operatie. Bij deze operatie wordt uw strottenhoofd (larynx) helemaal weggehaald. Dit heet een totale laryngectomie. In deze folder leggen we uit: Wat er gebeurt vóór de operatie | Wat er gebeurt tijdens de operatie | Wat u kunt verwachten na de operatie | Wat belangrijk is tijdens uw verblijf in het ziekenhuis. Zo weet u goed wat u te wachten staat.

Wat is een totale laryngectomie?

Bij een totale laryngectomie haalt de arts uw strottenhoofd helemaal weg.

Het strottenhoofd is belangrijk voor:

- Ademhalen
- Praten
- Slikken

Na de operatie ademt u op een andere manier. U krijgt een blijvende opening in uw hals. Dit heet een tracheostoma. U ademt dan niet meer via uw mond of neus, maar via de opening van het tracheostoma.

Vóór de operatie

Vorbereiding op de operatie

Voordat u geopereerd wordt, krijgt u een aantal onderzoeken en gesprekken. Dit helpt om u goed voor te bereiden.

- Gezondheidsonderzoek op de Pre-Opname Poli (POS)
  - U krijgt verschillende onderzoeken als voorbereiding op operatie.
  - Dit kan een bloedonderzoek, een hartfilmpje (ECG) en een longonderzoek zijn.
- Gesprek met de logopedist
  - De logopedist legt uit wat er na de operatie verandert.
  - U leert hoe u straks weer kunt praten, slikken en ruiken en welke hulpmiddelen u daarbij helpen.

- Gesprek met een ex-patiënt
  - U spreekt iemand die deze operatie al heeft gehad.
  - Zo kunt u vragen stellen en horen hoe het is na de operatie.
  - U krijgt informatie hoe u zich kunt aanmelden bij de patiëntenvereniging.
- Gesprek met de verpleegkundige
  - De verpleegkundige vertelt hoe uw opname in het ziekenhuis zal verlopen.
  - U bespreekt uw dagelijkse gewoontes en hoe u zich het beste kunt voorbereiden.
- Gesprek met de anesthesioloog
  - De anesthesioloog legt uit hoe u tijdens de operatie in slaap wordt gebracht (narcose).
  - U merkt niets van de operatie, omdat u diep slaapt.

Vorbereiding thuis

U kunt zich thuis al voorbereiden op de operatie. Dit helpt bij een sneller en beter herstel.

- Stoppen met roken
  - Roken zorgt ervoor dat wonden minder goed genezen.
  - Probeer minstens een paar weken voor de operatie te stoppen.
- Blijf in beweging
  - Probeer elke dag een stukje te wandelen.
  - Een betere conditie helpt uw lichaam om sneller te herstellen.
- Gezonde voeding
  - Als u een diëtist heeft gesproken, volg dan zijn/haar adviezen.
  - Goed eten helpt uw lichaam sterker te worden en voorkomt problemen na de operatie.
  - Let ook op uw stoelgang (1-3 keer per dag of minimaal 1 keer per 3 dagen is normaal).
- Medicijnen
  - Sommige medicijnen, zoals bloedverdunners, moet u misschien tijdelijk stoppen.
  - Uw arts en anesthesist geven hier advies over.
  - U wordt gebeld door de ziekenhuisapothek om uw medicatie door te nemen.
  - Neem uw medicijnen in de originele verpakking mee naar het ziekenhuis.
- Wat neemt u mee?
  - Comfortabele kleding, liefst shirts met een sluiting aan de voorkant (handig voor het tracheostoma).
  - Foto's van familie of vrienden, zodat uw kamer een vertrouwd gevoel geeft.
  - Een spiegel (tafelmodel) om zelf uw tracheostoma te leren verzorgen.

Opname in het ziekenhuis (afdeling 1C)

U wordt één dag voor de operatie opgenomen op de verpleegafdeling.

- Kleine onderzoeken
  - U krijgt een bloedonderzoek en eventueel een hartfilmpje (ECG).
- Gesprek met de verpleegkundige
  - U krijgt uitleg over hoe de operatiedag zal verlopen.
  - De verpleegkundige bespreekt een vragenlijst over:
Voeding | Stoelgang (ontlasting) | Beweging en conditie | Hoe u zich voelt.
  - U maakt alvast kennis met hulpmiddelen die u na de operatie nodig heeft.
- Gesprek met de zaalarts
  - U leert de zaalarts kennen.
  - U bespreekt samen welke medicijnen u gebruikt.
- Medicijnen in het ziekenhuis
  - De zaalarts schrijft uw medicijnen voor tijdens de opname.
  - Uw meegebrachte medicijnen worden alleen gebruikt om te controleren welke u nodig heeft. Daarna kunt u ze thuis veilig opbergen.
  - U krijgt tijdens uw verblijf alle medicijnen van het ziekenhuis.
  - Soms krijgt u een andere vorm van uw medicatie, zodat deze beter past bij uw situatie na de operatie.

Tijdens de operatie

De operatie duurt gemiddeld 6 tot 8 uur.

- Uw strottenhoofd wordt verwijderd.
- U krijgt een tracheostoma: een opening in uw hals naar de luchtpijp.
- Na de operatie ademt u via uw hals en niet meer via uw mond of neus.

zie ook: [Laryngectomie \(youtube.com\)](https://www.youtube.com)

Na de operatie

Verblijf op de Observatiekamer (kamer 44)

Na de operatie verblijft u ongeveer 3 dagen op de observatiekamer. Soms wordt u eerst opgenomen op de Intensive Care (IC), zodat u extra goed in de gaten wordt gehouden.

- U krijgt hulpmiddelen om uw lichaam te ondersteunen bij het herstel:
  - Infusen (voor vocht en medicijnen)
  - Drains (om wondvocht af te voeren)
  - Neusmaagsonde (om voeding binnen te krijgen)
  - Katheter (voor urine)
- Zodra het mogelijk is, worden deze hulpmiddelen verwijderd. Tot die tijd kunt u er mee rondlopen, dit is belangrijk voor uw herstel.
- Hulp bij ademen en bewegen
  - De fysiotherapeut helpt u met ademhalingsoefeningen en lopen.
  - De verpleegkundige leert u hoe u voor uw tracheostoma zorgt.
  - Goed ademen en hoesten zijn belangrijke onderdelen van de zorg na de operatie.

Verblijf op de verpleegafdeling

Zodra u zelf kunt hoesten en rondlopen, gaat u naar een gewone kamer op de verpleegafdeling.

- U blijft hier ongeveer 1 tot 2 weken, afhankelijk van hoe snel u herstelt.
- De artsen en verpleegkundigen houden uw herstel goed in de gaten.
- Elke ochtend bespreken ze uw vooruitgang met u tijdens de ochtendvisite.

Spreken en slikken na de operatie

- Eerste dagen: U mag niet praten of slikken.
- U krijgt sondevoeding via een slangetje in uw neus. De diëtist bepaalt hoeveel voeding u nodig heeft.
- Na 7 tot 10 dagen wordt een röntgenfoto gemaakt om te controleren of u weer mag beginnen met eten.
- Als de wond goed geneest, begint u met een opbouwend dieet.
- Leren spreken
  - De logopedist helpt u bij het leren spreken op een nieuwe manier.
  - Ook na uw ontslag blijft de logopedist u begeleiden.
  - Afspraken worden gecombineerd met doktersbezoeken, zodat u niet extra naar het ziekenhuis hoeft te komen.

Herstel en nazorg na de operatie

- Hersteltijd
  - Het herstel na de operatie kan enkele weken tot maanden duren.
  - Het is belangrijk om rust en activiteit goed af te wisselen om sneller te herstellen.
- Wondverzorging
  - U en uw naasten krijgen uitleg over hoe u het tracheostoma moet verzorgen om infecties te voorkomen.
  - Als het nodig is, komt er wijkverpleging om u thuis verder te helpen met de verzorging.

- Het is belangrijk dat u weet hoe u moet handelen als er complicaties zijn, zoals slijmophoping, een lekkende stemprothese of een krimpstoma.
- **Logopedie**
  - Het opnieuw leren spreken is een belangrijk deel van uw herstel.
  - U krijgt regelmatig logopedie om dit te oefenen.
  - De logopedist kan ook advies geven over hulpmiddelen die u kunnen helpen en zal reukrevalidatie aanbieden.
- **Psychologische ondersteuning**
  - Deze operatie kan veel emotionele impact hebben.
  - Als u psychologische begeleiding nodig heeft of hulp via maatschappelijk werk, kunt u dit aanvragen.
  - Wij adviseren sterk om zich aan te melden bij de patiëntenvereniging. U kunt ervaringen uitwisselen met lotgenoten.

Om u te helpen omgaan met deze veranderingen na een laryngectomie heeft Amsterdam UMC het programma 'Verder zonder Stembanden' ontwikkeld. Dit programma ondersteunt u bij zelfzorg, belicht mogelijke problemen en beschrijft stap voor stap wat u hieraan kunt doen. Daarnaast helpt dit zelfzorgprogramma u om het dagelijkse ritme op een aangepaste manier weer op te pakken. In dit zelfzorgprogramma vindt u niet alleen tips en adviezen voor de dagelijkse verzorging van het stoma en de stemprothese na de operatie, maar er wordt ook aandacht besteed aan verschillende methoden van spraakrevalidatie, voeding en ruiken na de operatie. U ontvangt dit via de logopedist.

Mogelijke complicaties

Zoals bij elke operatie kunnen er complicaties optreden. De mogelijke risico's bij een totale laryngectomie zijn:

- Infecties
- Bloedingen
- Problemen met de wondgenezing
- Slijmophoping in de luchtwegen

Uw arts bespreekt met u welke risico's voor u van toepassing zijn en hoe we deze zo veel mogelijk kunnen voorkomen.

Vragen?

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen? Aarzel dan niet om contact op te nemen met uw arts of verpleegkundige. Wij zijn er om al uw vragen te beantwoorden en u zo goed mogelijk te ondersteunen tijdens deze ingrijpende operatie.

Informatie

Polikliniek afdeling KNO: 020 444 11 40
 Kliniek Verpleegafdeling 1C: 020 444 21 10

Patiëntenvereniging Hoofd-Hals: www.pvhh.nl of info@pvhh.nl

We wensen u veel sterkte en succes bij uw operatie en herstel.